

ARUKÜLA LASTEAE RUKKILILL

ÕPPEKAVA

Kinnitatud direktori käskkirjaga nr. 2-1/1 31.08.2026

Sisukord

1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	3
2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja põhimõtted.....	3
3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted	5
4. Lapsehoiurühmade õppe- ja kasvatustöö sisu ja 3-aastase lapse üldoskused	6
4.1. Mänguoskused	6
4.2. Tunnetus- ja õpioskused	6
4.3. Sotsiaalsed oskused	6
4.4. Eneseregulatsiooni oskused	7
4.5. Valdkondlike eelostuste kujundamine	7
5. Lasteaiarühmade õppe- ja kasvatustöö sisu ja 3-7-aastase lapse eeldatavad üldoskused ning eeldatavad arengutulemused valdkonniti	8
5.1. Mänguoskused	8
5.2. Tunnetus- ja õpioskused	10
5.3. Sotsiaalsed oskused	11
5.4. Eneseregulatsiooni oskused	11
5.5. Mina ja keskkond	14
5.6. Keel ja kõne	19
5.7. Matemaatika	23
5.8. Kunst	26
5.9. Muusika	27
5.10. Liikumine	29
6. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks ...	32
6.1. Lapse arengu hindamise ja dokumenteerimise põhimõtted.....	32
6.2. Lapse arengu hindamise meetodid ja vahendid	32
6.3. Arenguestlused	33
6.4. Koolivalmidus	33
6.5. Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused	35
7. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus	38
8. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	39

LISAD

Lisa 1 Märkamine, kaardistamine ja sekkumine Aruküla Lasteaias Rukkilill joonis

1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Aruküla Lasteaed Rukkilill alustas oma tegevust 24. veebruaril 1983. aastal.

Lasteaias on nii lasteaia- kui ka lastehoiurühmad. Lisaks on lasteaias avatud väikerühm lisatuge vajavatele lastele. Rühmade komplekteerimisel arvestatakse laste vanuselist jaotust, lisatõe vajadust ning üldist lasteaiakohtade vajadust piirkonnas.

Lasteaia olulisteks suundadeks on lapse individuaalsuse toetamine ning kodukohakultuuri ja traditsioonide väärtustamine.

Aruküla lasteaia asukoht pakub hulgaliselt võimalusi looduses liikumiseks ja looduse tundmaõppimiseks, õuesõppeks ja koostööks kohalike kultuuri- ja haridusasutustega.

Lasteaia personali moodustavad õpetajad, abiõpetajad, tugispetsialistid, lasteasutuse majandamist tagavad töötajad ning juhtkond.

Aruküla Lasteaed Rukkilill toetab koostöös perega lapse isikupära, iseseisvust ja sujuvat üleminekut kooli.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on:

- tagada igale lapsele tema eripärasid arvestav turvaline ja toetav kasvu- ja arengukeskkond, kus lastel on võimalik õppida läbi vahetu kogemuse ja olla õppimise protsessis aktiivne osaleja ning suunaja;
- jälgida ja dokumenteerida regulaarselt lapse arengut ning teha vajadusel koostööd tugispetsialistide ja lapsevanematega lapse arengu toetamiseks;
- nõustada lapsevanemaid õppe- ja kasvatustööd käsitlevatel teemadel;
- teha koostööd kohaliku omavalitsuse ning haridus- ja kultuuriasutustega.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja põhimõtted

Aruküla Lasteaed Rukkilill lähtub oma tegevuses alusharidusseadusest, alushariduse riiklikust õppekavast, Aruküla Lasteaed Rukkilille õppekavast, kodukorrast ja teistest sisedokumentidest ning teistest seonduvatest riiklikest ning kohaliku omavalitsuse õigusaktidest.

Õppeaasta lasteaias algab 01. september ja kestab 31. augustini.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks koostatakse iga õppeaasta alguses lasteaia õppeaasta tegevuskava, milles on kokku lepitud aasta teema, eesmärgid, tegevused, üritused, ajakava ning vastutajad/osalejad, samuti aktiivse õppeperioodi ajavahemikud.

Tegevuskava koostatakse koostöös pedagoogilise personaliga ja kinnitatakse pedagoogilisel koosolekul õppeaasta alguses.

Õpetajad (sh liikumis- ja muusikaõpetajad, tugispetsialistid) koostavad eelmise aasta töö analüüsi alusel õppeaasta alguses rühma aastaplaani, mis on aluseks õppe- ja kasvatustöö planeerimisel.

Õppe- ja kasvatustegevuste plaan koostatakse kuuplaanina või projektiplaanina.

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel lähtutakse rühma päevakavast. Päevakavas vahelduvad igapäevatoimingud ja mäng ning koostöös lastega kavandatud ja spontaanselt tekkivad õppe- ja kasvatustegevused, mis arvestavad laste huvi ja vanusega, last ümbritseva keskkonnaga ning põhimõttega lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Päevakava on nähtav lasteaia kodulehel.

Päevakavas on ajaliselt määratud muusika- ja liikumistegevused, söögi- ja puhkeaeg. Muud tegevused viiakse läbi paindlikult ja sujuvalt ühelt tegevuselt teisele üle minnes. Tegevusi viiakse läbi individuaalselt, väiksemates gruppides või kogu rühmaga ning jälgitakse, et tegevus toimuks lapse lähima arengu tsoonis. Tegevuste läbiviimiseks on kasutusel kõik lasteaia avatud ruumid, õueala, lasteaia lähipiirkond. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas kaasates kõiki lapse meeli ning võimaldades vahetut kogemust. Tegevustesse on kaasatud kogu rühma meeskond. Selline kontseptsioon aitab paremini arvestada laste huvide, individuaalsuse ja rühma vajadustega. Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel ja läbiviimisel on oluline roll pedagoogilisel dokumenteerimisel ning õpikeskkondade mitmekesisusel.

Lasteaias on kasutusel infosüsteem ELIIS (e-lasteaed), kus kajastuvad:

- rühmapäevik – ülevaade päevast ja tagasiside lapse arengu kohta;
- rühma kuuplaan või projektiplaan – täiendatakse jooksvalt vastavalt laste huvist lähtuvate tegevuste läbiviimisele;
- rühma aastaplaan (rühma iseloomustus, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, jne.);
- rühma õppeaasta kokkuvõte – rühma tegevuse kokkuvõtte analüüs ja ootused uueks õppeaastaks;
- sündmuste kalender - kajastuvad kõik lasteaia ja rühma sündmused (vastavalt ürituse iseloomule jagatakse sihtgruppidega);
- infovahetus lapsevanemaga- lasteaia peamine suhtluskanal;
- lapse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK), kuhu tehakse märkmeid lapse arengu, arengu hindamise ja vajadusel rakendatud tugimeetmete kohta;
- vajadusel individuaalne arenduskava (IAK);
- kooli minevatel lastel koolivalmiduskaart.

3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Laps kasvab, areneb ja õpib koostöös keskkonnaga ja koosloomes, s.t lapsed ja täiskasvanud loovad koos.

Õpi- ja kasvukeskkonna mitmekesisus ning loomulikus keskkonnas õppimine toetab lapse igakülgset arengut, pakkudes erinevaid tegevusi, kogemusi, teadmisi, oskusi ja suhteid ümbritseva maailmaga. Õppe- ja kasvatustegevus toimub igapäevatoimingutes, laste mängus ning kavandatud ja spontaanselt tekkivates tegevustes ja õpiolukordades, sh viiakse neid läbi ning õpiolukordi tekitatakse nii siseruumides kui õues.

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna koostus, milles laps areneb ja õpib ning mis toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks.

Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates lapsevanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond ning suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema. Keskkonna kujundamisel väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust, tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks, kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning tagatakse kõikidele lastele võrdsed võimalused. Kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks ning tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise keskkonna kujundamisel tagatakse turvalisus ning õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus. Luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks.

Võimaldatakse mängimist ja aktiivset liikumist kogu lasteaia territooriumil ning kasutatakse aktiivselt väljaspool lasteaia territooriumit asuvaid puhke-, mängu- ja liikumisvõimalusi.

4. Lapsehoiurühmade õppe- ja kasvatustöö sisu ja 3-aastase lapse üldoskused

Lapsehoiurühma peamine eesmärk on üldoskuste õpe ja lapse kohanemine lasteaiakeskkonnaga ning lapse ettevalmistamine lasteaiarühma minekuks.

Oluline on lapse vajaduste märkamine. Füüsiline lähedus (nt süles hoidmine, käest kinni hoidmine) ja rahulik hääl vähendavad lapse ärevust. Selged ja korduvad tegevused (söögiajad, puhkeaja rütm, tuttavad laulud või mängud) annavad lapsele etteaimatavust ja vähendavad stressi.

4.1. Mänguoskused

õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub kaaslaste mängu heatahtlikult;
- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

4.2. Tunnetus- ja õpioskused

õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda vastavalt oma arengutasemele;
- mõistab lihtsamat kõnet;
- valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- suudab järgida lihtsat juhust;
- oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

4.3. Sotsiaalsed oskused

õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-aastane laps:

- oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- osaleb täiskasvanuga ühistevõttes;
- saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- jagab mõnikord asju ka teistega;

- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

4.4. Eneseregulatsiooni oskused

õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-aastane laps:

- tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- suudab lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

4.5. Valdkondlike eelostuste kujundamine

Valdkond	Eelostused	Väljundid
Mina ja keskkond	sisaldab teadmisi iseendast ning oma kodust ja perekonnast; tervisest ja turvalisusest ning ümbritsevast loodus- ja tehiskeskkonnast.	Laps oskab: reageerida oma nimele; tunda end ära piltidel; osutada küsimisel pereliikmetele ja tuttavatele inimestele; osutada ja/või nimetada mööbliesemeid, nõusid, riietusesemeid, mänguasju; teada esemete otstarvet ja kasutada neid sihipäraselt; eristada ja tunda ära loomi, neile osutades või neid nimetades; nimetada või osutada linnule, loomale, puule, lillele, pilvele, kuule, autole, majale jne.
Keel ja kõne	lapsel areneb arusaamine keelest, esimesed sõnad ja hiljem lausungid.	Laps mõistab lihtsaid korraldusi: „Too pall!“; tunneb ära oma nime ja reageerib kutsumisele; ütleb sõnu ja lihtsamaid lauseid; kasutab lihtsustatud sõnu; näitab kehaosi enda või nuku pealt; suhtleb viipamise ja osutamise abil; ühendab sõnu lauseteks; kasutab asesõnu („mina“, „sina“) ja omastavat käänet („issi auto“); kasutab tegusõnu ja lihtsaid omadussõnu („jookseb“, „punane“).
Matemaatika	Lapsel areneb oskus märgata erinevusi ja sarnasusi suuruses, kujus ja värvuses.	Laps õpib: eristama erinevaid suurusi (nt suur pall vs väike pall); aru saama lihtsatest põhjus-tagajärg seostest (nt kui panen klotsi torusse, kukub see alla); sobitama esemeid avadesse (nt kujundikast); jäljendama loendamist täiskasvanu eeskujul; mõistma loendamise ideed (võib küll eksida järjekorras); märkama erinevusi (nt „üks sokk kadunud“ → tajub puuduvat eset); rühmitama esemeid värvi, suuruse või kuju järgi; mõisteid nagu rohkem, vähem, samapalju; eristama lihtsaid kujundeid: ring, ruut; aru saama lihtsamatest kohamõistetest nagu sees, all, peal.
Kunst	Laps tutvub erinevate	Laps õpib: hoidma käes värvipliatsit või kriiti; kritseldama spontaanselt (joon ei pruugi veel midagi

	vahenditega, näiteks pliiatsid, kriidid, näpuvärvid, pintsliid, guašid, plastiliin või muud voolimismassid ning nende sihtotstarbelise kasutamisega.	tähendada); nautima värvide kasutamist (näpuvärvid, pintsliga värvi kandmist paberile); julgelt kasutama paberipinda joonistades ja maalides; aru saada, mida saab teha pliiatsi, värvide, pintsli, paberiga; kritseldamisele nime andma; osalema täiskasvanu juhendatud lihtsates kunstitegevustes (nt värvimine, kleepimine); mudima, rullima, veeretama, tükeldama plastiliini või voolimismassi.
Muusika	Laps tutvub muusikaga mängulise kuulamise, liikumise, rütmitunnetuse ja häälega katsetamise kaudu.	Laps õpib: tunnetema ja matkima lihtsat rütmi (plaksutab, patsutab, koputab); kuulama ja eristama helisid, meloodiaid; reageerima tuttavale muusikale; laulma ja jälgendama häälsusi, fraase, lihtsaid sõnu; häält kasutama ning katsetama oma hääle kõrgust, tugevust, kõla; ennast loovalt väljendama – liigub, tantsib, mängib pilli; katsetama erinevaid rütmipille.
Liikumine	Laps tunnetab oma keha, ruumi ja liikumise võimalusi.	Laps harjutab: tasakaalu – seismist ja kõndimist kitsal pinnal; koordinatsiooni – käte ja jalgade kooskõla liikumises, palli viskamist/veeretamist ja püüdmist; tugevust ja vastupidavust – ronimist, sihipärast kõndimist (jalutuskäigud); liigutuste täpsust ning käe ja silma koostööd – esemete asetamine õigele kohale.

5. Lasteaiarühmade õppe- ja kasvatustöö sisu ja 3-7-aastase lapse eeldatavad üldoskused ning eeldatavad arengutulemused valdkonniti.

5.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama.

Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.

Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jälgendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklike kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

5.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, s.t oskus juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Lisaks hõlmavad need ka oskust seada eesmärgid, teha valikuid ning suunata oma tegevust.

Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Suudab lühiajaliselt (5-10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (20–35 min), viib alustatud tegevuse lõpule.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhistele ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust (nt „Palun pese käed“).	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	Suudab täita kahe kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb igapäevaste teemade	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.

	üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.		
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

5.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused võimaldavad lapsel suhestuda ümbritsevatega viisil, mis on mõisteta, koostööaldis ja hooliv. Nende hulka kuuluvad näiteks eneseväljendus, reeglite järgimine, emotsioonide reguleerimine, teistega arvestamine ja konfliktide lahendamine.

Sotsiaalsete oskuste kujundamisel on oluline rakendada teadlikku, lapsekeskselt diferentseeritud lähenemist, arvestades erinevaid lapse arengut mõjutavaid tegureid.

Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada,	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel

		vajadusel küsides täiskasvanu abi.	täiskasvanu juhiseid järgides.
--	--	------------------------------------	--------------------------------

5.4. Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis on seotud töömälu, tähelepanu ning pidurdusprotsesside suunamise ja oma käitumise kavandamisega.

Eneseregulatsioonioskuste eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaastellega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitut reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise	On omandanud esimesed eneseteenindamise ja	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud

toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	esmased tööharjumused.
---	--	---	------------------------

5.5. Mina ja keskkond

Valdkond Mina ja keskkond aitab lapsel mõista iseennast ja oma suhet ümbritseva sotsiaalse, kultuurilise, loodusliku ja tehiskeskkonnaga, kujundades teadlikku, hoolivat ja väärtustavat hoiakut. Selle kaudu arenevad ka tema tunnetus-, suhtlus- ja mõtlemisoskus, kujuneb positiivne minapilt ja kuuluvustunne nii looduses kui ühiskonnas.

Valdkonna sisu: mina kui isiksus: enesetutvustus, huvid ja keha; perekond ja peretraditsioonid; erinevad ametid ja töö tähendus; kodumaa sümbolid, rahva- ja kultuuritraditsioonid, olulised kultuuritegelased; kultuuriline mitmekesisus ja inimeste erinevus; turvaline käitumine, ohuolukordade äratundmine ja abi kutsumine; tervise väärtustamine: hügieen, hammaste tervis, une ja puhkuse tähtsus, kehaline aktiivsus; mitmekesine ja tervislik toitumine; rahakasutus ja raha otstarve; digikeskkond kui sotsiaalne ja turvalisust vajav ruum: ohtude tundmine, reeglite järgimine; kodukoha loodus ja selle eripära; loodusvaatlused, muutused looduses eri ajatsüklites; loodusnähtused ja aastaegade seos; inimese mõju loodusele ja keskkonnahoidlik käitumine; elukeskkonna mõju tervisele ja käitumisvalikutele; kodu ja ehitised; igapäevased tehisseadmed ja nende kasutus: digivahendid, kodumasinad, robotika; liiklusohutus: jalakäija ohutu käitumine, liikluses osalemine, turvavarustus; jäätmed ja ressurside säästmine.

Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

Alavaldkond	3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.

Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/ tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abikutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga,	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, män-	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja	Oskab ebameeldivat es või ebaturvalistes

	käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	gimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabi numbrit 112.	märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbri ning millist infot helistades edastada.	olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.

Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegade.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegade.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor,	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning	Oskab liikluses ohutult käituda.

	ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine,	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.

			tundmatute linkide avamine).	
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehe-likult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.

5.6. Keel ja kõne

Keele ja kõne komponendid on: lugemine, kirjutamine, kõnelemine, kuulamine.

Keele ja kõne valdkonna sisu: keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika; suhtlemine, jutustamine ja kuulamine; lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Keel ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

Alavaldkond	3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõna des (v.a häälikuühendites) , häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2 silbilisi sõnu.
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2 silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.

Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järel ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahekuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.

	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/ luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Muu keele- ja kultuuritaustaga lapse arengu hindamisel tuleb arvestada lapse eelnevat kokkupuudet eesti keelega. Vajadusel tuleb kasutada noorema vanuseastme eeldatavaid tulemusi.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järelle lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järelle õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete,	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on

žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame süüa, läheme õue).	reageerib lihtsatele korraldustele.	vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meelde tuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjpildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2 silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2 silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanu järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

5.7. Matemaatika

Matemaatika valdkond toetab lapse mõtlemise, loogika, tähelepanu ja probleemilahendusoskuse arengut ja jaguneb alateemadeks: hulgad, arvud, loendamine, arvutamine; suurused, mõõtmine; ruumi- ja ajataju; geomeetrilised kujundid, mustrid.

Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

Alavaldkond	3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub ega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt.
Loendamine, numbritunde tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke $+$, $-$, $=$.

	klotsidest torni ehitamine, poemäng).			
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viiete eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööri vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk),	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.

	sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: täna, homme, eile.	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: täna, eile, homme, praegu, enne.	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.	Oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaega, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja päeva.
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja	Oskab määrata kellaaega täistundides.

	tegevusi kindla kellaajaga.	täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	nimetab seda õigesti.	
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes - all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

5.8. Kunst

Kunstitegevuses uurib ja katsetab laps erinevaid materjale, töövõtteid ja -vahendeid, omandades samal ajal tehnilisi oskusi.

Kunsti valdkonna sisu: objekti või nähtuse vaatlemine: vaadeldavas objektis ja nähtuses oluliste tunnuste, detailide märkamine; kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul; kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine; tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine; kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Kunstitegevuse tööd valmivad lapse iseseisva tegevuse tulemusena.

Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, materjale ja vahendeid	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, materjale ja vahendeid kasutades väljendada

	väljendab ennast kunstitöö kaudu.	kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

5.9. Muusika

Valdkonna sisu on: laulmine; muusika kuulamine; rütm; muusikalis-rütmiline liikumine; pillimäng. Muusika valdkonna tegevused viiakse läbi mänguliselt lõimituna tähtpäevade ja traditsioonide ning rühmas käsitletavate teemadega.

Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

Alavaldkond	3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.
Pillimäng	Mängib kehapiillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalise rütmilise liikumise	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning	Arvestab liikumisel muusika	Oskab liikuda vastavalt muusika

	muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	püüab liikumisel nendega arvestada.	meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	rütmile ja meeleolule.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkükk, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängud es.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.
	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

5.10. Liikumine

Liikumisoskused jagunevad: edasiliikumisega seotud oskused (kõndimis-, jooksmis-, ronimis-, hüppamis-, hüplemis-, roomamis-, veeremis-, tantsuoskus); vahendil edasiliikumisoskused (jalg- või tõukerattaga sõitmise, suusatamise, kelgutamise oskus); vahendi käsitsemisoskused (viskamis-, püüdmis-, veeretamis-, pörgatamisoskus, jalaga/käega palli löömisoskus, vahendiga palli löömisoskus); kehakontrollioskused (tasakaaluoskus seismisel, liikumisel, erinevates asendites ja liikumiste kombinatsioonides).

Valdkonna liikumise sisu on: liikumisalased üldteadmised; põhiliikumised; liikumismängud; erinevad spordialad; tants ja rütmika.

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

3-4-aastane laps	4-5-aastane laps	5-6-aastane laps	6-7-aastane laps
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.

	liigutusi või harjutusi ette näidata.		
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jälgendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlike elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

6. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks

6.1. Lapse arengu hindamise ja dokumenteerimise põhimõtted

Lapse arengu hindamisel ja toetamisel lähtutakse lapse vanusest, individuaalsest arengust ning lasteaia õppekavas kirjeldatud eeldatavatest arengutulemustest üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

Lapse arengu kirjeldamisel lähtutakse lapsest kui tervikust. Dokumenteerimisel kirjeldatakse lapse tugevusi, huvisid, hoiakuid, toimetulekut ja arenguprotsessi ning tuuakse välja saavutatud oskused ja kujunemisjärgus pädevused. Vajaduse korral kirjeldatakse ka arendamist vajavaid valdkondi ning antakse soovitusi lapse edasiseks toetamiseks.

Lapse arengu kirjeldamises ja analüüsimises osalevad kõik rühma meeskonna liikmed ning vajaduse korral teised spetsialistid, kes lapsega töötavad.

Lapse arengut dokumenteeritakse ELIISI keskkonnas. ELIISI lisavad õpetajad ja abiõpetajad vaatluste tulemusi ning tagasisidet lapse igapäevase toimetuleku kohta. ELIISis säilitatakse:

- individuaalse arengu jälgimise kaardid (IAJK);
- individuaalsed arengukavad (IAK);
- muud lapse arengut kajastavad dokumendid.

Rühmas kogutakse ja säilitatakse õppeaasta lõpuni lapse kunstitöid, töölehti ning allkirjastatud dokumente. Kunstitööd ja töölehed antakse lapsele koju kaasa õppeaasta lõpus. Lapsevanemal on õigus tutvuda oma lapse arengut kajastavate materjalidega.

6.2. Lapse arengu hindamise meetodid ja vahendid

Õpetajate kasutatavad hindamismeetodid

Rühmameeskond kasutab lapse arengu hindamiseks ja jälgimiseks erinevaid meetodeid, sealhulgas:

- lapse vabamängu ja käitumise vaatlust;
- vestlusi ja intervjuusid lapsega;
- laste loovtööde analüüsi;
- vestlusi lapsevanemate ning liikumis- ja muusikaõpetajatega;
- arengumänge;
- teste ja muid hindamisülesandeid.

Õpetajate kasutatavad vahendid

Õpetajad kasutavad lapse arengu toetamisel ja hindamisel: õppemänge; digivahendeid; tööraamatuid ja muid õpetegevustes kasutatavaid vahendeid.

Tugispetsialistide kasutatavad hindamise meetodid

Tugispetsialistid kasutavad lapse arengu hindamiseks ja jälgimiseks vastavalt vajadusele vaatluseid, standardiseeritud ja spetsialistide poolt väljatöötatud teste.

Tugispetsialistide kasutatavad vahendid

Tugispetsialistid kasutavad lapse arengu toetamisel ja hindamisel: õppemänge; mänguasju; enda koostatud õppematerjale; töölehti ja tööraamatuid; loovteraapilisi vahendeid.

6.3. Arenguveestlused

Arenguveestluse eesmärk on luua lapsevanema ja õpetaja(te) vahel usalduslik ning koostööne arutelukeskkond, kus vaadeldakse lapse arengut, hinnatakse tema toimetulekut, lepitakse kokku edasised arengueesmärgid ning leitakse lapse arengut toetavad tegevused ja tingimused. Vajaduse korral nõustatakse lapsevanemat lapse arengu toetamise küsimustes.

Uue lapse puhul tutvub õpetaja koos lapsevanemaga lapsevanema poolt täidetud ankeediga lapse arengu, harjumuste, huvide ja vajaduste kohta.

Õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengu kohta kirjaliku kokkuvõtte, mis dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardil (IAJK). Kokkuvõtte annab ülevaate lapse arengust, tugevustest, edusammudest ning võimalikest arenguvajadustest. Individuaalse arengu jälgimise kaardi põhjal toimub kevadel (aprill-mai) iga lapse vähemalt ühe vanemaga arenguveestlus.

Vajaduse korral võib arenguveestlusi läbi viia ka õppeaasta jooksul, kui vähemalt üks osapool näeb selleks vajadust.

6.4. Koolivalmidus

Koolivalmiduse sisu

Koolivalmidus on lapse sotsiaalsete, füüsiliste ja kognitiivsete oskuste kogum, mis võimaldab tal edukalt kohaneda koolikeskkonnaga ja õppimisega.

Sotsiaalsete oskuste hulka kuuluvad näiteks: koostöö täiskasvanutega, juhiste mõistmine ja järgimine, suhtlemine eakaaslastega, iseseisvus ja eneseregulatsioon.

Füüsilised oskused hõlmavad muu hulgas: suutlikkust pikema aja jooksul keskendunult tegutseda, valmisolekut koolipäeva rütmiga toimetulekuks, füüsilist vastupidavust ja iseseisvat liikumist kooliteel.

Kognitiivsete oskuste hulka kuuluvad: tähelepanu, mälu, taju, probleemilahendusoskus, planeerimine, järeldamine, otsuste tegemine, loovus, lugemis-, kirjutamis- ja arvutamise eeloscused, õpihuvi ja õpimotivatsioon.

Koolivalmiduse hindamine

Lapse koolivalmidust hinnatakse kaks korda õppeaasta jooksul: augustis–septembris ning märtsis –aprillis. Hindamistulemused dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardil (IAJK) ning lapsevanemat teavitatakse tulemustest kirjalikult.

Hindamistulemuste põhjal kavandatakse edasised tegevused lapse arengu toetamiseks. Lapsed, kelle tulemused viitavad täiendava toe vajadusele, kaasatakse koostöös lapsevanematega individuaalse arengukava (IAK) rakendamisse. Lasteaed pakub neile üldtuge, mis võib hõlmata õpetaja individuaalset juhendamist ning vähemalt ühe tugispetsialisti teenust.

Märtsi- aprilli hindamistulemuste põhjal toimub lapsevanemaga vestlus, mille käigus analüüsitakse lapse arengut, hinnatakse rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust ning lepatakse kokku edasised tegevused. Aruküla Lasteaias Rukkilill toimub koolivalmiduse mäng märtsis- aprillis koos vähemalt ühe vanemaga.

Vajaduse korral arutatakse lapse koolitee jätkamise võimalusi, sealhulgas õppimist tavaklassis, tõhustatud toe või eritoe rakendamist ning koolipikenduse vajadust.

Koolivalmiduskaart

Õpetaja koostab iga koolimineva lapse kohta koolivalmiduskaardi hiljemalt konkreetse õppeaasta tegevuskavas märgitud tähtjaks. Koolivalmiduskaardil kirjeldatakse lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemusi ning vajaduse korral antakse soovitusi edasiseks toetamiseks.

Koolivalmiduskaart on infosillaks lasteaia ja kooli vahel, aidates tagada lapse vajaduste arvestamise koolikeskkonnas. Koolivalmiduskaart täidetakse ELIISI keskkonnas ning laetakse üles EHIS süsteemi.

Koolipikendus

Laps, kes õppimiskohustuslikku ikka jõudes ei ole saavutanud vajalikku koolivalmidust, võib Eesti Vabariigi haridusseaduse alusel alustada õpinguid ühe õppeaasta võrra hiljem. Koolipikendust võib soovitada lapse koolivalmidust hinnanud lasteaed või kooliväline nõustamismeeskond.

Kui lapsevanem, lasteaed ja teised asjaosalised on koolipikenduse vajaduses üksmeelel, vormistatakse koolipikendus lasteaias. Erimeelsuste korral annab soovituse kooliväline nõustamismeeskond (Rajaleidja).

6.5. Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused

Üldpõhimõtted

Lasteaias lähtutakse kodu ja lasteaia koostööst. Koostöös lapsevanemaga leitakse lapse arengule sobivad lahendused ja tingimused. Kõikide laste arengut toetatakse vastavalt nende individuaalsetele vajadustele ning vanemaid kaasatakse lapse arengut toetavatesse tegevustesse. Õpetajad ja tugispetsialistid nõustavad lapsevanemaid ning annavad soovitusi ja töövahendeid lapse arengu toetamiseks kodus.

Vastavalt alusharidusseadusele on lapsevanemal kohustus teavitada lasteaia tugiteenuste koordineerijat (TUKO) lapse tervislikust seisundist ja läbiviidud uuringutest. Kui lapse arendamisse on kaasatud lasteaia välised spetsialistid, toimub infovahetus ning eesmärkidest ja tulemustest teavitamine vastavalt kokkulepetele. Erialaspetsialistide hinnangud annavad olulist teavet lapse paremaks toetamiseks lasteaias.

Lasteaed lähtub kaasava hariduse põhimõtetest. Laps õpib keskkonnas, mis arvestab tema arengut, individuaalset õpirütmi ja vajadusi ning võimaldab samal ajal säilitada kontaktid eakaaslastega. Vajaduse korral tagatakse lapsele võimetekohane õpe ning vajalik tugi koostöös õpetajate, abiõpetajate, tugispetsialistide ja teiste lapse arengut toetavate spetsialistidega.

Õpetajad (rühmaõpetajad, liikumis- ja muusikaõpetajad) ning tugispetsialistid jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut järjepidevalt. Vastavalt lapse vajadustele kohandatakse õppe- ja kasvatustegevust ning õpi- ja kasvukeskkonda. Kohandused võivad hõlmata: füüsilist keskkonda (ruumid, mängu- ja õppevahendid); sotsiaalset keskkonda (spetsialistide kaasamine, õpetajate täienduskoolitus, pere nõustamine); rühma töökorraldust ja õppekorraldust.

Õppe- ja kasvatustegevusi planeeritakse vastavalt vajadusele kogu rühmale, alarühmades või individuaalselt.

Lapse toevajaduse märkamine ja hindamine

Varajane märkamine algab lapse lasteaeda saabumisest. Õpetajad ja abiõpetajad dokumenteerivad lapse igapäevast toimetulekut ELIISI keskkonnas.

Kui lapse arengus või käitumises märgatakse erisusi, hindab rühma meeskond lapse arengut ning seejärel teavitatakse sellest lapsevanemat. Rühmameeskond kaasab lapsevanema koostöösse ning rakendab esmaseid toetavaid meetmeid.

Kui rühma tasandil rakendatud sekkumised ei anna soovitud tulemusi, kaasatakse hindamisse tugispetsialistid. Vajaduse korral viiakse läbi täiendavad vaatlused ja hindamised, mille tulemused dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardil (IAJK).

Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest lapsevanemat ning korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Hindamistulemusi arutatakse arenguestlusel ning vajaduse korral koostatakse individuaalne arengukava (IAK).

Üldtoe rakendamine

Hindamistulemuste põhjal lepitakse kokku lapse toetamise viisid üldtoe raames. Üldtugi on õppe- ja kasvatustsentsis rakendatav tugi, mis aitab kaasa lapse arengule, võimetekohasele õppimisele, sotsiaalsete oskuste kujunemisele ja eeldatavate arengutulemuste saavutamisele.

Üldtoe meetmed võivad hõlmata: individuaalset lisajuhendamist, tegevuste raskusastme kohandamist, õpet individuaalselt või alarühmas, ühe tugispetsialisti (logopeed, eripedagoog või sotsiaalpedagoog) tuge.

Üldtuge rakendatakse eelkõige lastele, kellel esineb kohanemiskursi või mahajäämust eeldatavate arengutulemuste saavutamisel.

Kui üldtoe rakendamine ei ole 6–12 kuu jooksul toonud soovitud tulemusi, teeb TUKO või TUKOga kokkuleppel tugispetsialist lapsevanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe vajaduse väljaselgitamiseks. Vajaduse korral soovitatakse lapsele ka täiendavaid meditsiinilisi uuringuid (nt neuroloogi või psühhiaatri vastuvõtt).

Kooliväline nõustamismeeskond annab soovitusi lapse arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks. Samuti võib lapsevanemale soovitada täiendavat

tuge lasteaiaväliselt logopeedilt, eripedagoogilt, psühholoogilt, pereterapeudilt või teistelt spetsialistidelt.

Kui koolivälise nõustamismeeskonna otsusel määratakse lapsele tõhustatud- või eritugi, pakub lasteaed lapsele spetsialistide teenuseid ja kohandatud õpikeskkonda.

Vastavalt nõustamismeeskonna otsusele saab laps lisatuge logopeedilt, eripedagoogilt ning vajadusel tugiisiku abi rühmas või lasteaiakoha väikerühmas.

Dokumentatsioon

Lapse arengu järjepidevaks jälgimiseks avatakse õppeaasta alguses kõigile Aruküla lasteaia Rukkilill lastele individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Kaarti täidetakse vähemalt üks kord õppeaastas. Kui lapse puhul ilmneb vajadus toe rakendamiseks, täiendatakse dokumenti jooksvalt.

IAJK sisaldab: õpetajate tähelepanekuid; hindamiste, testimiste ja uuringute tulemusi; rakendatud tugimeetmeid ja nende tulemuslikkust; lapse arengueesmäärke.

Vajaduse korral esitatakse IAJK meditsiiniastutustele või koolivälisele nõustamismeeskonnale. IAJK suletakse õppeaasta lõpus.

Tuge vajavale lapsele koostatakse koostöös õpetajate, abiõpetajate, tugispetsialistide, TUKO ja lapsevanemaga individuaalne arengukava (IAK). IAK koostatakse kuni üheks õppeaastaks ning selles määratletakse: lapse individuaalsed arengueesmärgid; kodused tegevused lapse arengu toetamiseks; rühmas soovitatavad tegevused.

Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse koostöös lapsevanema, õpetaja, tugispetsialistide ja TUKO-ga kokkuvõtte IAK rakendumisest, arengukeskkonna sobivusest, eesmärkide saavutamisest ning lapse edasistest vajadustest.

Andeka lapse toetamine

Ka andekus on eripära, mida lasteaias märgatakse, dokumenteeritakse (IAJK) ja süsteemselt toetatakse. Vajaduse korral kavandatakse lapse arengut toetavad tegevused ning seatakse individuaalsed arengueesmärgid.

Eesti keelest erineva kodukeelega lapse toetamine

Lapse puhul, kelle kodune keel ei ole eesti keel, toimub eesti keele omandamine igapäevaste tegevuste, mängu ning lõimitud õppe- ja kasvatustegevuste kaudu. Lähtuvalt lapse arengust ja vanusest võib eesti keele arengut toetada ka IAJK ja IAK kaudu kavandatud meetmetega.

Eesti keele arengut toetatakse rühmaruumis järgmiselt:

- kuulatakse last tähelepanelikult ning räägitakse rahulikult, aeglaselt ja selgelt;
- kirjeldatakse tegevusi;
- antakse tagasisidet, väljendatakse huvi ja julgustatakse last suhtlema;
- kasutatakse žeste ja miimikat;
- antakse lapsele aega vastuse sõnastamiseks;
- kasutatakse arusaamist toetavaid abivahendeid (piktogrammid, tegevustega seotud muusikapalad, luuletused ja muusikariistad);
- õpitakse väiksemates alarühmades.

Keele omandamist toetavad korduvad igapäevased tegevused, osalemine eestikeelsetes huviringides ning regulaarne koostöö ja infovahetus lapsevanematega.

Lapse toevajaduse väljaselgitamise ning toetamise põhimõtted ja korraldus on skemaatiliselt esitatud lisas 1.

7. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus

Lasteaia töötajad ja lapsevanemad teevad lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel ning on aluseks laste kohanemisele ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides. Lapsevanemal ja lasteaial on ühine vastutus lapse alushariduse omandamisel.

Lapsevanematel on võimalus saada igapäevaselt infot toimunud õppe- ja kasvatustöö kohta läbi eliis.eu keskkonna, tutvuda rühma õppeaasta plaaniga ja lasteaia õppekavaga, osaleda rühmakoosolekutel ning valida esindaja lasteaia hoolekogusse, saada tagasisidet lapse arengu kohta õpetajalt ja tugispetsialistidelt nii suuliselt kui ka isikliku arengu jälgimise kaardi kaudu ning osaleda arenguvestlusel. Vanematel on võimalus avaldada arvamust rahuloluküsitlustel ja osaleda lasteaia või hoolekogu organiseeritud sündmustel. Lapsevanematele on avalikustatud lasteaia nädalamenüü ja päevakavad.

Lapsevanemal on kohustus teha lasteaiaga koostööd alusharidusseaduses sätestatud tingimustel ja korras, sh teha lasteaiaga koostööd lapse arengu toetamiseks ning lapsele tugiteenuste võimaldamiseks ning vajadusel pöörduda lasteaia ettepanekul koolivälise nõustamismeeskonna poole.

9. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Aruküla Lasteaia Rukkilill õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise alusdokument, mille täiendamine toimub vastavalt vajadusele koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega.

Õppekava täiendatakse ja uuendatakse seoses muudatustega haridusalases seadusandluses või lasteaia pedagoogilise personali ettepanekul.

Õppekava muudatused kinnitab direktor käskkirjaga.

MÄRKAMINE, KAARDISTAMINE JA SEKKUMINE ARUKÜLA LASTEAIAS RUKKILILL

1. MÄRKAMISE ETAPP

KOOSTÖÖVESTLUS
Lapsevanemaga koostöö algatamiseks.

Aeg: 1-3 kuud
Osalejad: Lapsevanemad, Õpetaja
Dokument: protokoll

KES MIDA TEEB?

Õpetaja: Märkab, jagab infot, osaleb aruteludes.
Lapsevanem: jagab lapse kohta infot, osaleb aruteludes.
Tugispetsialist: Nõustab, viib läbi esimese vaatluse.

MÄRKAMISE JAGAMINE PEREGA
Õpetaja jagab märkamisi perega ja nõustab vanemaid.

Osalejad: Õpetaja, Abiõpetaja, Lapsevanemad
Dokument: Elüsi märkmed, Elüsi kiri

INFO KOGUMINE
Lapse arengulise eripära/käitumise süstemaatiline märkamine rühmas. Vaatlused.

Aeg: 1-3 kuud
Osalejad: Õpetaja, Abiõpetaja, Tugispetsialistid
Dokument: Elüsi märkmed

VESTLUS VANEMATEGA
Tagasiside andmine ja ettepanek tugispetsialistide kaasamiseks.

Osalejad: Lapsevanemad, Õpetaja, Abiõpetaja
Dokument: Kirjeldus kokkuleppe IAJKs Elüsis

TEGEVUSPLAAN
Koostatakse plaan lapse toetamiseks.

Osalejad: Õpetaja, TUKO, Tugispetsialistid
Dokument: E-kiri, Elüsi märkmed, IAJK

TEKKIVAD DOKUMENDID

- Märkamiste kirjeldused (lapse tagasiside väljand).
- Individaalse arengu jälgimise kaardile märkmed, kokkuvõtted, toed.

2. KAARDISTAMISE ETAPP

INFO KOGUMINE

Süstemaatiline info kogumine erinevates keskkondades ja olukordades. Hindamised.

Testid:
Osalejad: Õpetaja, abiõpetaja, Tugispetsialistid
Dokument: E-kiri, Elüsi märkmed, IAJK

Aeg: 1 kuu

ANALÜÜS

Kogutud info analüüs: leitakse lapse tugevused ja arendamist vajavad valdkonnad.

Osalejad: TUKO, Tugimeeskond, Õpetaja, Abiõpetaja
Dokumentid: IAJK, IAK

VESTLUS VANEMATEGA

Tagasiside andmine, toetav kokkuleppe sõlmimine.

Osalejad: Lapsevanemad, Õpetaja ja abiõpetaja, TUKO
Dokument: Kokkulepped IAJK's, IAK, Elüsi märkmed

KES MIDA TEEB?

Lapsevanem: Jagab infot lapse kohta. Teeb koostööd.
Õpetaja: Toetab perekonda, annab infot osapooltele. Teeb koostööd spetsialistidega. Teostab vaatlused ja hindamised. Koostab dokumentid koostöös spetsialistidega.
Tugispetsialist: Viib läbi vaatlusi, -hindamisi; analüüsib, koostab õpetajatega koostöös dokumentid.

TEKKIVAD DOKUMENDID

- Testide tulemused - hindamislehed
- Elüsi märkmed (lapse tagasiside)
- individaalse arengu jälgimise kaart (IAJK)
- individaalne arengukava (IAK)

3. SEKKUMISE ETAPP

IAK RAKENDAMINE

Individaalse arengukava (IAK) rakendamine kõigi osapoolte poolt.

Osalejad: Lapsevanem, Õpetaja, abiõpetaja, Tugispetsialistid
Dokument: Alkõnjustatud IAK, Elüsi märkmed

POHIMÕTTED

Koostöö ja avatud suhtlus igas etapis.
Lapse parima huvi tagamine ja lapse heaolu keskmine.

TÖÖ LAPSEGA

Õppimise arendustöö rühmas ja tugispetsialistide teraapiad/ tunnid.

Osalejad: Õpetaja, abiõpetaja, Tugispetsialistid
Dokument: Elüsi märkmed, IAJK tähtsime.

ANALÜÜS

Tulemuste regulaarne hindamine (vähemalt 2x aastas).

Osalejad: Õpetaja, abiõpetaja, Tugispetsialistid, TUKO
Dokument: IAJK, IAK

KOKKUVÕTE

Arengu kokkuvõtte tegemine ja vanemate nõustamine tulemuste osas.

Osalejad: Lapsevanemad, Õpetaja, abiõpetaja, Tugispetsialistid, TUKO
Dokument: IAK, IAJK

KOOSTÖÖ PARTNERITEGA

Vajadusel koostööd KÕV-i, Rajaleidja või arstidega.

Osalejad: Välisspetsialistid, TUKO, Õpetaja
Dokumentid: IAJK, IAK.